

Odmowa ZUS w przywróceniu terminu bez automatu

Organ rentowy nie może dowolnie uwzględniać lub nie uwzględniać wniosku zainteresowanego o zgodę na opłacenie po czasie nieobowiązkowej składki chorobowej.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 6 sierpnia 2015 r. (III UK 233/14).

Ubezpieczona, będąc współnikiem spółki jawnej, od marca 2012 r. podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Za czerwiec opłaciła składkę dzień po terminie, gdyż przebywała w szpitalu w związku z zagrożeniem ciąży.

Na tej podstawie ZUS odmówił jej prawa do zasiłku chorobowego. W związku z tym ubezpieczenie ustało 31 maja 2012 r., gdyż składka należna za czerwiec 2012 r. została opłacona z opóźnieniem. ZUS podniósł też, że prowadząc od wielu lat działalność gospodarczą, ubezpieczona 68 razy opłacała składki po terminie.

Sąd rejonowy nie zgodził się z argumentacją ZUS. To, że odwołująca przebywała w szpitalu w okresie przypadającym na uregulowanie składki, jest sytuacją wyjątkową. Stąd opóźnienie nastąpiło z przyczyn niezawinionych przez kobietę. Tym bardziej, że tylko ona dokonywała przelewów elektronicznych w firmie. SR podniósł, że istotne jest również to, że trafiła do szpitala w związku z nagłym zagrożeniem ciąży, a nie na rutynowe badania. W tych warunkach zachodził uzasadniony przypadek, o jakim mowa w art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej ustawa o sus), pozwalający przywrócić uchybiony termin na opłacenie składki.

ZUS, nie zgadzając się z rozstrzygnięciem SR, zaskarżył ten wyrok do sądu okręgowego. W ocenie SO zgoda na opłacenie po terminie składki społecznej nie stanowi reguły, a powinna dotyczyć jedynie sytuacji wyjątkowych, gdy opóźnienie było niezawinione lub stanowiło zdarzenie jednostkowe. Tymczasem w ocenie SO odwołująca notorycznie uchybiała terminowi płatności. Poza tym jako wieloletni przedsiębiorca powinna wykazać się profesjonalizmem i sumiennością w realizacji obowiązków związanych z prowadzoną działalnością, w tym przy regulowaniu składek społecznych.

Skargę kasacyjną wniosła ubezpieczona. Sąd Najwyższy uznał, że zasługuje ona na uwzględnienie. W jego ocenie ustawa o sus nie określa żadnych wytycznych co do wyrażenia przez ZUS zgody na opłacenie składki po terminie. Oczywiście jest jednak, że stanowią je okoliczności związane z przebiegiem samego ubezpieczenia i przyczynami uchybienia terminowi. Nie oznacza to zatem, że ZUS ma dowolność w uwzględnieniu lub nieuwzględnieniu wniosku o zgodę. Powinien to oceniać na podstawie sprawiedliwych i weryfikowalnych kryteriów, a każdy wniosek musi rozpatrywać indywidualnie.

SN podzielił stanowisko SR, że częste przypadki nieterminowego uiszczenia składki chorobowej przez odwołującą we wcześniejszych latach mogłoby uzasadniać odmowę przywrócenia terminu opłaty ZUS, ale jedynie za ten okres. Nie może jednak stanowić podstawy do tego, aby nie uwzględnić wniosku dotyczącego jednodniowego opóźnienia w uiszczeniu składki za kolejny okres. Tym bardziej, że uchybienie terminu nastąpiło z przyczyn całkowicie niezależnych od ubezpieczonej. Za taką - w ocenie SN - należy uznać hospitalizację wynikłą z nagłego pogorszenia stanu zdrowia ubezpieczonej, zagrażającego ciąży.

Orzeczenie Sądu Najwyższego przesądza o tym, że decydując o wyrażeniu zgody na opłacenie przez ubezpieczonego po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, ZUS nie może kierować się dowolnością i kryteriami, które nie mogą być poddane ocenie.

Przy podjęciu decyzji dla organu rentowego kluczowe powinny być dwie przesłanki, które w przyszłości może ocenić sąd: przebieg samego ubezpieczenia oraz przyczyna uchybienia terminu. Jeżeli ciągłość podlegania ubezpieczeniu chorobowemu zależy od terminowego uiszczania składek, to okoliczność, czy ubezpieczony opłaca je w terminie, nie jest bez znaczenia przy decydowaniu o wyrażeniu zgody na przywrócenie terminu do jej uregulowania z opóźnieniem. Trzeba również brać pod uwagę samą przyczynę opóźnienia, szczególnie tę niezależną od ubezpieczonego i wyjątkowo doniosłą. Niewykluczone bowiem, że ubezpieczony będzie terminowo opłacał dobrowolną składkę chorobową, ale jedno opóźnienie w jej uregulowaniu będzie na tyle nieuzasadnione, że nie będzie podstaw do przywrócenia terminu. Może też pojawić się sytuacja odwrotna, jak tej sprawie, gdzie wielokrotne uchybienia w zapłacie składki nie powinny stanowić podstawy do decyzji odmownej.

ZUS powinien uwzględnić, że uchybienie kolejnej składki było całkowicie niezależne od ubezpieczonego i na tej podstawie powinien wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie. Każdy jednak przypadek ZUS powinien rozpatrywany indywidualnie i nie może stosować swego rodzaju automatyzmu.

Autor: Paweł Tokarski, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy